

**Protokoll fra møte i Faggruppen for dyrehelse og dyrevelferd (dyrevern) i VKM fredag
1. september 2006 klokken 10.00-14.00**

Deltakere:

Fra Faggruppen for dyrehelse og dyrevelferd (dyrevern):

Wenche Farstad (møteleder), Kåre Fossum, Tore Håstein, Jon-Erik Juell, Rune Waagbø

Forfall:

Jon M. Arnemo, Bjarne O. Braastad, Knut E. Bøe, Brit Hjeltnes, Paul S. Valle

Fra Mattilsynet:

Inger Eithun og Geir Valset (tilstede under behandling av sak 1-4)

Fra sekretariatet til VKM:

Ingfrid Slaatto Næss, koordinator for FG8 (Ref.)

Forkortelser benyttet i protokollen:

FG8: Faggruppe dyrehelse og dyrevelferd (dyrevern)

FG1: Faggruppe for smittestoffer og hygiene

FG4: Faggruppe for tilsetningsstoffer, aroma, matemballasje og kosmetikk

FG5: Faggruppe for forurensninger, naturlige toksiner og medisinerester i matkjeden

HK: Hovedkomité

MT: Mattilsynet

RV: Risikovurdering

VKM: Vitenskapskomiteen for mattrygghet

FGM: Faggruppemøte

Forklaring til nummerering av dokumentene: ÅÅ/xNN-d

ÅÅ er tosifret årstall

x er nr. på faggruppen saken kommer fra (1-8, eller 0 for hovedkomiteen)

NN er fortløpende nummerering fra 1-99

d er nr på dokument i saker hvor det finnes flere enn ett dokument

Når en sak behandles i flere grupper følger samme saksnummer dokumentet, dvs. saksnummeret kommer fra den gruppen der saken først blir behandlet.

Sak 1: Velkommen, forfall og habilitet

Leder for faggruppen, Wenche Farstad, ønsket velkommen til møtet i Faggruppen for dyrehelse og dyrevelferd (dyrevern). Ingen av faggruppemedlemmene meldte seg inhabile for behandling av aktuelle saker på dagsorden. Jon M. Arnemo, Bjarne O. Braastad, Knut Bøe, Brit Hjeltnes og Paul S. Valle hadde meldt forfall.

Sak 2: Godkjenning av møteinnkallelse og dagsorden

Innkallelse og forslag til dagsorden for møtet ble godkjent uten endringer. Faggruppeleder oppsummerte kort protokollen fra forrige faggruppemøte, men det ble ikke ansett nødvendig å foreta en nærmere diskusjon av de enkelte sakene.

Sak 3: Saker fra møte i Hovedkomiteen

Faggruppeleder oppsummerte protokollen fra møtet i Hovedkomiteen 23. mai 2006. Det ble kort orientert om følgende saker: foredraget om etikk og mat, bruk av TTC-prinsippet i VKMs arbeid, utvikling av generelle eksponeringsmodellverktøy, saksbehandlingsrutiner for VKM, VKMs rolle i krisesituasjoner og retningslinjer for publisering av VKMs risikovurderinger.

Sak 4: Saker som skal behandles på møtet***Import av tropiske reker fra Hawaii***

Forespørsel til Vitenskapskomiteen om risikovurdering av import av tropiske reker fra Hawaii (saksnummer 05/805).

Faggruppe 8 har, på bakgrunn av forespørsel fra Mattilsynet, foretatt en risikovurdering av import av tropiske reker fra Hawaii for oppdrett i Norge. Bakgrunnen er at det er søkt Mattilsynet om tillatelse til å importere levende Stillehavsreke fra Hawaii for oppdrett. Handel med levende dyr medfører fare for spredning av sykdommer. Viktige virusinfeksjoner hos reker som bl.a. (Taura syndrom (TS), White spot disease (WSD) og Infectious hypodermal and haematopoietic necrosis (IHHN) er angitt å ha blitt spredd til nye land og nye verdensdeler gjennom handel med levende reker. Disse sykdommene er aldri påvist i Norge. Vurderingen er rettet mot et spesifikt importtilfelle av 2000 stamreker fra et bestemt landbasert og lukket anlegg på Hawaii.

Faggruppen nedsatte en *ad hoc*-gruppe som utredet problemstillingene vedrørende import av tropiske reker fra Hawaii. *Ad hoc*-gruppen bestod av Tore Håstein, Brit Hjeltnes, Paul S. Valle (medlemmer av Faggruppe 8) samt Helga Høgåsen fra Veterinærinstituttet. *Ad hoc*-gruppen ble ledet av Tore Håstein fra faggruppen. Bakgrunnsrapporten ble levert VKM i juni. Bakgrunnsrapporten samt utkast til risikovurdering ble sendt til faggruppen i forkant av møtet. Spørsmål til rapporten og innspill til vurderingen ble diskutert. Det ble besluttet at sekretariatet utarbeider et nytt utkast til risikovurdering på bakgrunn av innspill i diskusjonen. Frist på levering av risikovurderingen til Mattilsynet er utsatt til 22. september.

Hvitt fosfor

Forespørsel til Vitenskapskomiteen om risikovurdering av konsekvenser av restmengder av hvitt fosfor (saksnummer 06/504).

Hvitt fosfor brukes av Forsvaret i norske skytefelt. Stoffet er akutt og kronisk giftig og det har vist seg at rester av uomsatt hvitt fosfor kan bli liggende igjen i skytefeltet i lengre tid, spesielt i tilknytning til vann og våtmark.

SFT ba Forsvaret i 2003 kartlegge hvor og hvor mye hvitt fosfor som er benyttet i Forsvarets skytefelt. På grunnlag av denne rapporten tok Forsvarsbygg og Fylkesmannen i Troms

initiativ til å etablere et prosjekt med sikte på å undersøke eventuelle miljøeffekter knyttet til bruken av hvitt fosfor i skytefeltene Mauken, Blåtind og Setermoen. Norsk institutt for vannforskning (NIVA) og Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) har vært underleverandører til denne rapporten som kom i januar 2006. På bakgrunn av disse rapportene ser Mattilsynet behov for å undersøke konsekvensene av restmengder av hvitt fosfor nærmere. I oppdraget til VKM ber Mattilsynet om at aspekter i tilknytning til både mattrygghet, drikkevann og dyrehelse vurderes.

Saken har vært til behandling i Faggruppene 4, 5 og 8 og skal utgå fra Hovedkomiteen. Det ble opprettet en *ad hoc*-gruppe, og vurderingen fra *ad hoc*-gruppen har vært på høring i involverte faggrupper. Faggruppe 8 har gitt innspill til vurderingen når det gjelder dyrevelferdsmessige aspekter ved inntak av hvitt fosfor og i tillegg poengtert forskningsbehov når det gjelder dyrevelferd og fortsatt bruk av hvitt fosfor i Forsvaret. Vurderingen er sendt til sluttbehandling i Hovedkomiteen og oversendes Mattilsynet i løpet av uke 36. Sekretariatet distribuerer endelig versjon av risikovurderingen til faggruppen når denne foreligger.

Saker som har vært behandlet i faggruppen siden forrige møte

Produksjon av 0-årssmolt

Forespørsel til Vitenskapskomiteen om risikovurdering av produksjon av 0-årssmolt (saksnummer 05/807).

Som en oppfølging av dyrevelferdsmeldingen ba Mattilsynet Vitenskapskomiteen foreta en fiskevelferdsmessig risikovurdering av produksjon av 0-årssmolt. Universitetet i Bergen hadde hovedansvar for utredningsarbeidet. Utredningsrapporten dannet utgangspunkt for Faggruppens vurdering som ble levert til Mattilsynet 2. juni 2006.

Status for øvrige saker i faggruppen

ILA

Forespørsel til Vitenskapskomiteen om risikovurdering vedrørende risikobasert forvaltning- Hvilke risikofaktorer for smittespredning av Infeksiøs lakseanemi (ILA) må det utarbeides forvaltningsstrategi for?(saksnummer 06/804)

Infeksiøs lakseanemi (ILA) er en alvorlig smittsom virussykdom hos atlantisk laks som første gang ble diagnostisert i Norge i 1984. Siden den tid er sykdommen blitt registrert i Canada (1996), Skottland (1998), Færøyene (2000) og USA (2001). ILA-virus er også påvist hos regnbueørret i Irland (2002).

28. august fikk VKM endelig bestilling fra Mattilsynet vedrørende risikovurdering av ILA. VKM blir *bl.a.* bedt om å vurdere virusets smitteveier (om viruset kan overføres vertikalt), om dagens kunnskap om virus og sykdom gir et godt nok grunnlag for å spore smitekilde og smittespredning ved ILA, ILA-virusets egenskaper (om det er forskjell i risiko for sykdomsutbrudd som følge av infeksjon med forskjellige varianter av viruset), hvilken betydning forskjellige produksjonstrinn har for spredning av smittestoffet samt hvilke reservoar ILA-viruset har (hvilken betydning de ulike reservoarene har for sykdomsutbrudd). Det er nedsatt en *ad hoc*-gruppe som skal lage et bakgrunnsdokument for VKMs risikovurdering. *Ad hoc*-gruppen ledes av Espen Rimstad fra Faggruppe 1 (Faggruppe for smittestoffer og hygiene) og består av til sammen ti nasjonale og internasjonale eksperter. De internasjonale ekspertene kommer fra UK/Skottland, USA og Canada. Det er foreløpig avholdt ett møte i *ad hoc*-gruppen, og neste møte skal avholdes 29. september på Gardermoen. Gruppen skal også samles i forbindelse med OIE-konferansen i Bergen 9.-12. oktober for å diskutere de ulike problemstillingene i oppdraget fra Mattilsynet.

Den endelige bestillingen fra Mattilsynet ble distribuert til faggruppens medlemmer. Frist på levering av risikovurderingen til Mattilsynet er satt til 10. januar 2007.

Aviær influensa

Oppdatert risikovurdering-introduksjon av høypatogent aviær influensavirus til Norge (saksnummer 05/019).

På bakgrunn av ny interesse for aviær influensa i forbindelse med trekket av fugl over Norge høst 2006/vår 2007, har Vitenskapskomiteen fått i oppdrag av Mattilsynet å vurdere ny risiko for introduksjon av høypatogent aviært influensavirus til Norge.

Det er nedsatt en *ad hoc*- gruppe som skal lage et forslag til risikovurdering, og vurderingen skal utgå fra Hovedkomiteen. *Ad hoc*-gruppen ledes av Bjørn Næss fra Hovedkomiteen. Gruppen har for øvrig lik sammensetning som tidligere i forbindelse med VKMs vurdering av risiko for introduksjon av høypatogent aviært influensavirus til Norge i forbindelse med vårtrekket 2006. Nedlegging av anlegg for håndtering av biologisk avfall kan være av betydning for vurderingen.

Sak 5: Oppfølging av saker fra forrige møte i faggruppen

I og med at Mattilsynets representant fra seksjon for dyrevelferd og dyrehelsepersonell selv ikke hadde anledning til å være tilstede på møtet, hadde sekretariatet fått informasjon om Mattilsynets risikohåndtering i forbindelse med risikovurderingen vedrørende produksjon av 0-årssmolt.

Sekretariatet kunne informere om at risikovurderingen med tilhørende utredningsrapport fra Universitetet i Bergen, vil være et viktig hjelpemiddel i Mattilsynets videre arbeid med å utarbeide forskriftsbestemmelser om fiskevelferd. Den vil også legges til grunn for forvaltningen av eksisterende regelverk.

På grunn av at så mange av faggruppemedlemmene hadde meldt forfall til møtet, ble det bestemt at saken om egeninitiering av risikovurderinger for FG8 gjenopptas til diskusjon på neste faggruppemøte.

Sak 6: Orientering fra ad hoc-grupper/undergrupper eller lignende

Faggruppeleder orienterte kort om bakgrunnsdokumentet vedrørende bruk av TTC- "threshold of toxicological concern"-prinsippet for risikovurderinger i VKMs faggrupper. På bakgrunn av vedtak fra møtet i Hovedkomiteen 23. mai 2006, ble det diskutert om og hvordan TTC-prinsippet kan være nyttig for utarbeidelse av risikovurderinger i Faggruppe 8. Det ble konkludert med at bruk av TTC-prinsippet ikke er særlig relevant i risikovurderinger fra faggruppen.

Sak 7: Saker til hovedkomiteen

Ingen saker var satt opp til diskusjon under dette punktet på agendaen.

Sak 8: Møter o.a. av felles interesse

Sekretariatet informerte kort om møtet mellom Mattilsynet, forvaltning, FoU-institusjoner og næring i Mattilsynets Hovedkontor i Oslo 28. juni vedrørende funn av tarmsvulster i stamfisk. VKMs faggruppe for fôr til terrestriske og akvatiske dyr (FG6) vil sannsynligvis få en bestilling fra Mattilsynet vedrørende bruk av vegetabiliske fôrmidler til fisk. Det ble videre kort informert om zoonoseseminaret som skal avholdes i Bergen 18.-19. september om "Viltlevende dyr og fugler som årsak til zoonoser" og OIE-konferansen som skal avholdes i Bergen 9.-11. oktober vedrørende "Aquatic animal health". Nordisk dyrehelse- og

beredskapsmøte i Oslo 14.-15. november ble også kort omtalt. Møtet arrangeres i regi av KOORIMP.

Sak 9: Nytt fra sekretariatet

Sekretariatet orienterte kort om kurs i bruk av eksponeringsmodellverktøy som skal avholdes 6.-7. november for medlemmer av VKM. Kurset arrangeres i Folkehelseinstituttets lokaler på Linderen i Oslo. Gruppens medlemmer oppfordres til å melde seg på.

Videre ble det kort informert om evalueringen av VKM som skal ferdigstilles 1. november. Evalueringen gjennomføres ved hjelp av Statskonsult, og intervjurunden med samhandlende parter og aktører pågår. Hovedformålet med evalueringen, er å se på om sammensetningen av komiteen er optimal i forhold til behovet og om det er behov for å endre VKMs mandat.

Videre ble det informert om at Faggruppe 1 skal initiere en ny risikovurdering vedrørende *Salmonella diarizonae* og mulig behov for endring av norsk regelverk. Representant (er) fra Faggruppe 8 blir sannsynligvis bedt om å delta i en arbeidsgruppe.

Sekretariatet informerte videre om flytting til hjørnevillaen i Folkehelseinstituttets lokaler på Linderen i månedsskifte oktober/november.

Sekretariatet påpekte til slutt om at reiseregninger må fylles ut på Statens egne blanketter.

Sak 10: Nye møtedatoer

Neste faggruppemøte blir tirsdag 12. desember 2006, Oslo.

Sak 11: Eventuelt

Sekretariatet orienterte kort om høring vedrørende forskrift om import av virvelløse dyr og høring vedrørende ny dyrevernlov.

I forbindelse med Landbruk - og matdepartementets utarbeidelse av ny dyrevernlov, ble det besluttet at sekretariatet skulle ta kontakt med departementet for å formidle ønsket om å være høringsinstans for den nye dyrevernloven. På grunn av forsinkelser i lovarbeidet, er lovutkastet enda ikke distribuert til høringsinstansene. Sekretariatet skal formidle lovutkastet til faggruppemedlemmene når dette oversendes fra departementet. Eventuelle innspill fra faggruppen skal diskuteres på neste faggruppemøte.

Det var ikke kommet noen innspill fra faggruppemedlemmene vedrørende forskrift om import av virvelløse dyr, og det ble derfor ikke sendt noen høringsuttalelse fra faggruppen til Direktoratet for naturforvaltning.

Faggruppeleder orienterte videre om nye saker fra EFSA vedrørende dyrehelse og dyrevelferd. Det ble også orientert kort om bluetongueutbruddene i Nederland, Belgia og Tyskland.

Artikkel om fysiologi, atferd og velferd hos fisk ble delt ut til gruppens medlemmer.

Faggruppeleder orienterte også om oppnevning av professor i dyrevelferd ved Norges veterinærhøgskole.